

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano
v upravnistvu:
za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četrt leta 1 gld.
60 kr., na mesec
60 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gld.,
za pol leta 5 gld.,
za četrt leta 2 gld.
60 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 89.

V Ljubljani v torek, 17. junija 1884.

Tečaj I.

Novi volilni red.

III.

Ne strinjamo se s pretiranim optimizmom, kateri narod slabši ter mu ne daje videti istinitih nevarnostij, kazoč mu bodočnost v vedno rožnatem svitu, a še menj nam ugaja dušomorni pesimizem, zlasti če ga nareka neplemeniti sum in osobna mržnja. Kajti zamán so potem vsi poskusi, ohrabriti svoj rod, ogrevati ga za ideale ter navduševati za vztrajno borbo: ugasnila mu je vera v samega sebe, izginilo mu samosvestje in z njim vred vesela nada v boljšo prihodnost; srcé naroda postalo je prazno in mrtvo, kakor pustinska pokrajina, zasuta s svižem pečene puščave. In baš ta pesimizem gojil in negoval se je tudi z neke strani volilni reformi nasproti!

Kajti kdo bi temu mogel oporekati, ako čita klasične besede, izvirajoče iz znanega peresa, v večkrat navedenem uvodnem članku „Slov. Naroda“? „Vzprijelo se je tajno glasovanje, ki je na Kranjskem neumestno in celo škodljivo, in kakor drugod, le manjini na hasen“ — tako modrijuje pisatelj, neoziraje se na to, da ni mogel izražati hujše nezaupnice slovenskim volilecem, niti sramotnejšega spričevala narodni stranki nego s svojim nepremišljenim izrekom. Kajti če je temu istina, če nam zares ugaja le javno glasovanje, pri katerem se lahko nadzoruje vsak posamezni volilec, da ne zgreši tesne poti, narekovane mu od svoje stranke — potem proč s krinko, proč z nezasuženim narodnim priimkom, vse to je goli humbug in naših zmag na volilnem bojišči ni priborila narodna navdušenost, temveč jedino le strankarski terorizem. Potem so opravičeni vsi napadi, s kojimi strastni nasprotniki slovenstva neprestano obšipajo naše zastopnike ter z njimi vred ves narod slovenski!

Hvala Bogu, da se svobodno načelo tajnega glasovanja vsaj v zbornici ni pobijalo s tako nečastnimi razlogi. Mnenje ogromne večine narodnih zastopnikov proglasil je tedaj

dr. Vošnjak, rekoč: „Kar se tiče tajnega glasovanja, se mi tega prav nič ne bojimo, ker smo videli za nas pri tajnem in javnem glasovanju enaki rezultat.“ Tajno glasovanje v mestih in trgih bode celo, ako protivna vlada krmilo v roke dobí, varovala svobodno prepričanje — in tudi v tem oziru se ne moremo pritoževati nad novim volilnim redom.

Še jedno črno piko je zagledal dr. Zarnik na obzorji volilne reforme, in ko jo je dolgo opazoval, vzrastla mu vedno silneje, tako da je na zadnje kot črni oblak zatemnila celó prej dokaj jasno nebo. § 28 novega volilnega reda namreč odkazuje predstojnikom cesarskega političnega oblastva, da imajo oni volilecem mest in trgov izdati izkaznice. To je dalo povod tedanjemu zastopniku notranjskih kmetijskih občin, da je z živimi bojami slikal vse nevarnosti, z kojimi preti nesrečni § 28 narodni stvari. Spominal je zlasti na zlorabo, katera se je l. 1875 ob času volitev za trgovinsko zbornico pripetila z volilnimi listki ter predlagal, naj se županom naroči vročevanje. Uže tedaj je poročevalec Svetec dokazal različnost obeh slučajev, danes pa hočemo vsaj tangirati drugo vprašanje. Kdo namreč nam bode porok, da se pri drugi vladni sistemi ne vrnejo zopet tisti časi, ko so bili tudi občinski zastopi skoraj v vseh kranjskih mestih in trgih v rokah političnih protivnikov? In če se uže misli na osebe, treba vendar le preudarjati, kateremu oblastvu bode v enakem slučaju, pod nemškovalno vlado recimo, tudi najsumnejši narodnjak bolj zaupal, okrajnemu glavarju, katerega veže uradna prisega, ali političnemu protivniku županu, kateri niti takih ozirov nima?

Sicer s tem ne bodi rečeno, da smatramo volilno reformo kot dovršeno, uzorno delo. Novi volilni red je sad dejanskega odjenja obeh strank kranjskega deželnega zbora, in uže vsled tega pogrešamo ono krepko odločnost, katera označi zakone, izvirajoče iz inicijative jedne same velike stranke. Neradi pogrešamo n. pr. v volilnem zakonu, da se v volilno skupino mest in trgov niso sprejeli

nekateri stari trgi, v prvi vrsti politično probujena Cérknica, potem Vipava in gorenjski obrtni kraji. Gledé veleposestva smo tudi tega mnenja, da bi kranjskim razmeram bolj uga-jala načela, merodajna za to skupino na Primorskem in v Dalmaciji. Ali navzlic tem nedostatom moramo vendar hvaležno priznavati, da se je doseglo več, nego smo mogli upati še pred jednim letom. Volilno pravo je razširjeno, odpravljen je krivični privilegij glavnih volilnih krajev, postopanje z reklamacijami je urejeno in — nekoliko osnovnih kamnov je odstranjenih iz zastarelega obzidja, s katerim je pristranski Schmerlingov volilni red obdajal svoje varovance ter dušil prosto gibanje avstrijskih narodov. Naravnost rečemo, da v trindvajsetih letih ustavnega življenja na Kranjskem deželni zastop ni sklenil nobene važnejše postavbe od volilnega reda, katerega je pred kratkim blagovolilo potrditi Nj. veličanstvo.

A komu gré zasluga, da se je posrečilo težavno delo, da je volilna reforma srečno prebila vse razne faze, od prvega branja do cesarske sankcije? Ne bojimo se nobenega ugovora, ako jo pripisujemo v prvi vrsti oni narodni večini, katera je odobrila volitve v velikem posestvu. Zgodovina homatij in težav, katere so prednjačile srečnemu izidu volilne debate, še ni pisana, živahna fantazija se je zgodaj polastila ugodne tvarine in bujno se ovija zimzelen mytičnih pripovedek in legend okolo istinitega jedra. Z obeh strani, od nemških prenapetežev in od domače skrajne stranke, trosijo se neresnice med svet. Gotovo je pa vendar, da bi dandanes še zdihovali pod starim volilnim redom, ako bi iz deželne sobane iztirali nemške poslance, kakor je to nameravala Zarnikova kratkovidna politika.

Napačno je sicer, da je bila volilna reforma, kakor poročajo še dandanes glasila nemške opozicije, plod posebnega *ad hoc* sklenenega kompromisa. Nemški listi govoré v tem slučaju vedoma neresnico, nič menj nego so jo govorili vedoma ali nevedoma oni sloven-

Listek.

Brata Straton in Ivan.

Ruski spisal Sergěj Atava, poslovenil K. Štrekelj.
(Posvečeno A. D. Satinu.)

Zgodaj spomladi moral sem se peljati sto vrst od svojega posestva. Dan za dnem so pričakovali povodnji. Bilo je konec posta — veliki četrtek ali veliki petek.

— Ali se nama posreči? Ali še uideva? prašam kočijaža.

— Kaj pak. Na polji še leži sneg. Samo tukaj na selišču, kjer solnce bolj pripeka, je uže tako skopnel.

Zapreževa torej tri konje v velike sani, sè štorjo pokrite in z roči ob obeh straneh ter otideva.

Ali uže po prvi vrsti dalo se je razvideti, da teško dospeva. Sneg počel se je bil silno tajati. Konji so dosegali s kopiti kar

zemljo in v zametih pogrezali so se do trebuha. Na reki je led potemnel, zamodrel in bil je nekako napet... Jaz izrazim kočijažu svojo dvojbo.

— Samo da bi mogli preko Stratonovega mosta. Potem se ni več bati.

— A kaj je s tem mostom?

— Voda ga odnaša skoraj vsako leto. Kader je povodenj, gotovo ga odnese. Straton ga celo leto dela in dela, — ali povodenj pride in — nese ga. Zdaj ga je drugi brat postavil, morda ga ne odnese.

Straton je bil prej naš posestnik. Bila sta dva brata — Straton Aleksčjevič in Ivan Aleksčjevič; starejši pa je bil Straton. Živela sta drug nasproti drugemu, takraj in onkraj reke. Prej sta oba služila v enem iz najhrabrejših kavkaških polkov. Pred kakimi dvajsetimi leti, kmalu po osamosvoji, pa sta šla na dopust, prišla sta v domače selo, razdelila se in naselila: Straton na starem posestvu, brat Ivan pa na novem selišču, katero si je bil postavil sam onkraj reke, bratovemu ravno nasproti. Oba sta bila izvrstna moža, strastna lovca in kakor je sploh v takih slu-

čajih navada, rada sta se opivala in bahala. Zato pripovedovalo se je v okolici o njiju celo nekaj anekdot. No, to nobenemu ni brnilo, ljubiti ju, obiskovati ju in povabljeni ju k sebi. Drug drugemu sta si bila jako dobra, dasi sta se časi sprla. O takih prilikah večkrat po ves mesec nista niti besedice spregovorila mej sabo. Srčno rada bi se bila sicer pomirila, ali vsak je hotel pokazati svoj „značaj“. Od mene sta živela trideset vrst daleč.

Naposled se vendar privlečemo do Stratona. Ko gremo bliže, pride nam kmet naproti.

— Jeli most cel?

— Ne, zopet ga je odneslo.

— Vrag je vzemi! Ta bo lepa! Toliko truda smo si prizadeli zabstonj. Ne kaže drugega, nego da se vrnemo. — Jelo me je skoraj jeziti.

Zdaj delajo prevoz, nadaljuje kmet. Straton sam ga dela. Signal je vkupe temo ljudí. Skoraj vsa vas je tam... Na onem bregu pa stoji drugi brat s svojimi ljudmi. To vam je krika črez reko...

ski časniki, kateri so begali narodno občinstvo z izmišljeno trditvijo, da je klub narodnih poslancev s kraja bil sprejel prvotno poročilo verifikacijskega odseka ter se jednoglasno odločil za razveljavo dotičnih treh mandatov. Zastopniki veleposestva bili so potrjeni brez pogoja, vsi brez izjeme posnemali bi lahko vzgled dr. Schreya, katerega je volilna reforma pragnala s svojega poslančevega sedeža. Da je tudi med njimi zmagala zmernejša stranka, da so višje stavili deželni interes nego strankarsko svrhu — čast za to, komur čast gré! Pri narodni večini pa se je zopet očitno pokazalo, koliko škode da lahko prouzroči slepa, nebrzdana strast in krivična brezobzirnost. Ako bi bil prodril dr. Zarnik s svojimi nazori, ako bi se večina bila udala njegovi turbulentnosti ter ovrgla volitve v velikem posestvu, brez stvarnega, pravnege vzroka — kaj bi bila posledica? Kranjski deželni zbor postal bi *Rumpffparlament*, z nemškimi zastopniki pa bi ob enem izginila nada, predružititi zastareli, sedanjim razmeram in narodni koristi jednako protivni volilni zakon. In kratko veselje nekaterih kratkovidnih sanjarjev morali bi bridko plačevati narodni meščanski volilci z dragimi vožnjami v oddaljene volilne kraje, morali bi ga plačevati s političnimi pravicami — možje petakarji!

Discite justitiam moniti!

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Razven deželnih zborov goriškega in isterskega, katera zborujeta uže od 9. t. m., sestala sta se včeraj tudi deželna zbora dalmatinski in tirolski. Dalmatinski deželni zbor bil je lani nagloma razpuščen vsled konflikta z ces. namestnikom generalom Jovanovićem. Ker so se odnošaji v Dalmaciji nekoliko na bolje obrnili, upati je, da se bode sesija vršila stvarno in mirno.

V isterskem deželnem zboru vrše se posvetovanja po vsem mirno. Slovanski poslanci, ki so lanskega leta bili zapustili deželni zbor, vdeležujejo se zopet sej ter so trije bili tudi voljeni v razne odseke.

Hrvatski sabor razpravlja še vedno o adresi. Sedaj je uže gotovo, da bode načrt adrese odbora najstarejši s precejšno večino glasov sprejet; v teku specialne debate izpustila so se vsa ona mesta, ki so bila povod razpuščenju zbora v mesecu januarju. Memimo, da je to res jedino prava pot, katera vodi k sporazumljenju in spravi z Ogersko. Dobri in prijateljski odnošaji med Ogersko in Hrvatsko bodo trojedni kraljevini gotovo več koristili, nego-li vedni prepri, katerega želi hrvatska opozicija.

Volitve za državni zbor ogerski niso izpale po vsem povoljno za vladino stranko.

— Prevoz delajo . . . Tedaj pridemo na ono stran. Morda pojde . . . Treba poskusiti: Naprej!

Stratonov most je bil prav zadaj za vasjo, ne pri strani. Treba je bilo torej, iti skozi vse selišče, spustiti se doli na breg in tam je bil most. Peljemo se torej v vas: ni — duše ni v njej. Gremo skozi njo, začnemo se spuščati nizdoli in pred sabo zagledamo vse!

Nekoliko na levo od polomljenega in poškodovanega mosta stoji na bregu gruča naroda z vrvmi, drogi, sekirami — kakih sto ljudi. Nekaj delajo. Zdaj gredo malo v stran: s koraki merijo. Zopet se vrnejo. V tej gruči razločiti je Straton v njegovi stari vojaški kapi, v polovičnem kožuhi, pokritem s temnozelenim suknom in obrobljenem s sivo jagnečjo kožo. On kaže z roko nekam na oni breg. V gruči se sliši kričanje. Vsi vpijejo vkupe in posamez, slišati je celo posamične besede; razločiti pa se ne more ničesar. Reka ni široka, ali vse eno ima kakih sedemdeset do osemdeset sežnje. Pa bistra je in led plava po nji. Tudi na onem bregu je gruča ljudi. Vidi se, kakor bi se k nečemu priprav-

Sicer ima vlada tudi v prihodnje v zboru veliko večino, vender okolnost, da je vladna stranka izgubila precej sedežev v parlamentu, ne priča o posebnem zaupanju prebivalstva. Tudi opozicija ne dobi novih pristašev, pač pa antisemiti, kateri so priborili do sedaj deset poslaniških stolic.

Tuje dežele.

Iz Berolina se poroča, da bodo članovi tako zvanega državnega sveta (*Staatsrath*) uže v prihodnjih dneh imenovani. Načelnik državnemu svetu bode nemški cesarjevič. Ta državni svet imel bode nalogo, pripravljati snov za delovanje zakonodarnega zbora.

Francoska komora nadaljuje debato o naboru novincev. Poslanec Lanessan stavlja je bil sledeči predlog: „Koncem prvega in drugega leta vojne službe smejo se vojaci podvreči tehnični skušnji; oni, ki dobé najboljše rede, odpusté se domov.“ Lanessan zagovarjal je izvrstno svoj predlog, kateri se je potem odpustil vojnemu odboru. Vojni odbor pa je Lanessanov predlog z 7 proti 3 glasom zavrgel. Verjetno je, da bode predlog sedaj pal tudi v zbornici.

Uradno se potrjuje, da je Berber pal ustajnikom v roke. Gouverneur in mnogo drugih dostojanstvenikov je umorjenih. Poroča se, da je vstaška vojska narasla na 100000 mož. 30000 ustajnikov maršira proti Dongoli, ki se sedaj gotovo ne bode mogla dolgo držati.

Dopisi.

Iz Kostanjevice 15. junija. [Izv. dop.] (Povodenj.) Cesar so se prebivalci ob dolnjem teku Krke ves čas dolgotrajnega deževja bali, se je danes vender zgodilo. Krka je preplavila vse polje, ki leži ob njenih nizkih bregovih, ter je na krmi, ki je sedaj vsa blatna, da jo bodo komaj kosili, napravila silno škodo. Da povodenj tudi drugim sadežem, posebno krompirju, ni koristila, se razume; a najhuje je kmetu zavoljo krme. Kadarkoli Krka pred košnjo izstopi in travo oblati, vselej nasledno zimo živina cepa. Ni pa tudi čuda, če živinče, ki mora dan na dan toliko blata požirati, zboli in pogine. Ko pučejo suho krmo za pokladanje, se kadi, da je človek ves v prahu. Mesto prijetnega duha, ki bi ga moglo seno imeti, ti puhti neprijeten smrad iz krme. Kmet, lastnik poplavljenih travnikov, ne zdi-huje in ne tarna tedej zastonj, kaj bo? on vé, kaj ga čaka.

Mnogo se je uže govorilo in tudi marsikaj pisalo o reguliranju Krke, a zgodilo se ni še prav nič. Slavna c. kr. deželna vlada si jako prizadeva zboljšati stanje uboze kmata; z veseljem beremo, da se bodo po njenem prizadevanju tú in tam vravnali dereči potoki, ki so pogostoma rodovitno polje pustošili, ali

ljali. Slišati je, da tudi tam kričé. Ali niti tostran, niti onkraj ni videti, da bi bilo kaj pripravljeno za prevoz: nikjer ni zapazati niti plavú, niti čolna.

Mi se spustimo doli na strmi breg in gremo proti gruči, v kateri je zapovedoval Straton. Ta me je pač uže iz dalje zapazil, kajti uže se približuje mojim saném, kaže na most in kriči:

— Tam je! Ali ste ga videli. Pač mojster to, ki ga je stavil . . . ta moj brat. Kaj nisem pravil? Vse dela samo po svoji glavi . . . No, in postavil ga je. Le pojte čez! Sam se mora zdaj na sodu predročiti. In Bog vé, kaj se lahko pripeti! . . . Še tega je manjkalo! . . . Saj vidite, kako se poganja led . . .

Jaz poslušam ga do konca. Straton pripoveduje mi svojo nezgodo, ki ga je zadela in na to niti ne misli, kako bi mene čez spravili.

— Drugega vam ne kaže, kakor da se vrnete . . . Kje morete tod v okrogu čez reko? Najboljše pa storite, ako ostanete pri meni, reče Straton.

— Ne gre. Hvaležen sem vam za vašo

na našo sicer tiho, pa vender dosti zlobno Krko je mende nihče ne opozarja.

Ne mine niti jedno leto, da bi Krka od Bele Cerkve do Čateža ne napravila več ali manj škode. Kdor je kedaj hodil ob Krki od Bele Cerkve navzdol, se je gotovo čudil lepemu polju. A nič manj bi se ne čudil, ko bi danes vstopil z menoj na bližnji homec slinovski, in bi mesto lepega polja videl velikansko jezero; ki se razprostira od Kostanjevice še daleč onkraj Šentjarneja. Koliko več dobička bi polje ob Krki donášalo, ako bi se ne bilo bati vedne povodnji, ker bi kmetje bolj z veseljem, tedaj tudi z boljšim uspehom polje obdelovali! Travniki, po katerih raste sedaj loček in cedilje, bi lahko dajali najzlahtnejšo krmo, in tukaj jako zanemarljena živinoreja bi se kmalu povzdignila.

Izvedeni možje trdijo, da bi urenjenje Krke ne stalo Bog zna koliko, in da, kar bi bilo enkrat storjeno, bi ostalo za zmiraj. Ne bilo bi treba vedno popravljati, kakor pri Savi, ki se iz vsega reguliranja po svoje norčuje.

Ako bi se napravil v Koprivniku, kostanjeviške občine, na levem bregu Krke skozi krakovski gozd nov jarek, ki bi preobilo vodo odvajal v potok Šnušo, ki se pri Brodu poleg Sv. Križa v Krko izliva, bilo bi morda pomagano vsem: Breška vas, Gomila, Čadraže, Drama, Otok, Št. Jakob, Ostrog v šentjarnejski občini, in Koprivnik, Cezelo, Malence, Dobe, Kostanjevica, Sajovec, kostanjeviške občine.

Da bi pa voda ne poplavljala polja v svetokriški občini pri Pristavi, Gazice, Sela, Pirašca, Bušča vas, bi bilo treba prekopati silne ovinke, da bi bila struga Krke bolj ravna in bi voda hitreje otekala.

Čas je, da bi se naši župani zdramili in slavno vlado prosili, naj se ozre tudi na tukajšnjega kmata trpina, ker čakati, da bi nam pečene tice same v usta letele, se mi ne zdi modro.

Iz Dolenjskega 15. junija. [Izv. dop.] (Iz učiteljskih krogov.) Slehernemu, kateri se zanima za domače šolstvo, je znana deželna šolska postava z dné 9. marcija 1879, koja med družimi določbami sistemizuje učiteljske plače! Koliko in kako različnih pritožeb je uže prouzročila ta novela! Moj namen je tedaj, v naslednjih vrsticah primerjati, kako so se gledé sistemizovanja učiteljskih plač druge kronovine ravnale, ter opozarjati na nekatere nedostatke te novele, ki so očitne in ki hitre poprave terjajo. Ob enem moram izražati željo, da bi se merodajni krogi za ta predmet zopet začeli zanimati in se ozirati na blagor ljudskega šolstva in njegovih učiteljev.

Kronovina česka, Dolenja Avstrija, Gorinja Avstrija in Štajerska plačujejo svoje ljudsko učiteljstvo prav dobro, tako da jih ne moremo z ostalimi deželami v jednako pri-

ponudbo. Ali jutri je uže sobota, zadnji dan pred prazniki in treba je biti doma.

— Kam pa ste se namenili? K stricu Mihajilu Vasiljeviču, kaj pak? To je sto vrst od vas.

— Kaj to dé! Danes bi dospel tje, prenočil bi in opravil, kar treba, jutri za rana pa bi se vrnil. Zvečer bi bil uže doma.

— Ha, ha, ha! Po taki cesti? Kaj vi mislite, za božjo voljo . . .

Nekdo stopi iz gruče — očitno je bil to kdo iz zaupnejših njegovih poslov — in pravi:

— Ivan Alekséjevič se je uže usel . . .

— Kaj, uže usedel? . . . Poglejmo! zakriči Straton.

Jaz zlezem iz saní, grem za njim proti gruči, prav na breg.

— Glej ga . . . usel se je . . . vidite? Brata Ivana vidite? sprašuje Straton.

— Vidim.

Na onem bregu prav tik brega stal, ali prav za prav ležal je sod. Vrh njega sedel je — dobro sem ga mogel razločiti — Ivan Alekséjevič. Nekoliko ljudi je bilo za njim.

mero stavljeni. Šlezija, Moravska, Solnograška, Tirolska, Predarlška, Goriška, Istrija, koroška in kranjska dežela so precej jednake glede visokosti učiteljskih plač, samo da je način, kako so pri nas na Kranjskem učiteljske plače urejene, od imenovanih kronovin zelo različne, in sicer na kvar ljudskemu šolstvu in učitelstvu. Najostrejši je § 39. deželne postave z 9. marca 1879, ki pravi: „Število učiteljskih služeb I. razreda (plača 600 gld.) ima znašati 7 %, število učiteljskih služeb II. (500 gld.), III. (450 gld.), IV. (400 gld.) razreda za vsakega po 31 % vseh učiteljskih služeb.“ Tako je mogoče, da ima sedaj od 424 učiteljskih močij, samo 27 nadučiteljev plačo I. razreda, 130 učiteljskih močij II. razreda, 128 III. in 139 plačo IV. razreda. Iz teh števk se uvideva, da je izmed toliko učiteljskih močij posameznemu skoraj nemogoče, brez posebne sreče kedaj doseči plačo I. razreda.

Razvidno je, da je vse napenjanje svojih sil, vsa pridnost in najvestnejše opravljanje učiteljskega poklica zamán, da je povišanje njegovih prihodkov učitelju mogoče le izvan službe. Tedaj postaja glavna skrb vsakega učitelja, na druge načine si pridobivati to, kar mu njegova služba odrekava; razvidno je nadalje, da pri tacih razmerah mine vsa gorečnost, v svoji stroki napredovati — da je tedaj to ljudskemu šolstvu na veliko kvar. Sedaj pa preudarimo *modus* sistemiziranja učiteljskih plač v drugih kronovinah, katere jednako visoko plačo dajejo, nekoliko natančneje! V teh deželah niso učiteljske plače na odstotke razdeljene, kakor pri nas, ampak ljudske šole se vrste po razredih.

V prvi razred, kjer so najvišje plače, t. j. 600 gld. na leto, spadajo vse štiri- in večrazrednice in trirazrednice, v onih krajih, kjer je življenje zelo drago; vsi učitelji dobivajo na teh šolah jednako visoko plačo, le šolskemu vodji je za uradne posle odmerjena posebna funkcijska doklada 100 do 200 gld. in prosto stanovanje. V drugi, tretji in četrti razred so potem vse ostale ljudske šole po istih načelih kakor na Kranjskem razdeljene, vsikdar pak imajo učitelji iste šole jednako visoko plačo.

S tem je doseženo, da se najspretnost učiteljske moči na štiri- in večrazrednicah združujejo, kjer imajo največjo priložnost, svoje zmožnosti dejansko posebno v korist civilnega občinstva obračati, kjer pa tudi za to boljše plačo uživajo.

To je za prebivalstvo trgov in manjših mest, osobito za uradnike, eminentne važnosti, da njih otroci v četverorazredni ljudski šoli primerni pouk in ono vzgojo zadobé, katera jim pomaga, da tudi v srednjih šolah jednako povoljno in z dobrim uspehom napredujejo. Tudi je občinstvo navajeno po delavnosti četverorazrednic soditi vsopotrebo in zasluge ljudskega šolstva. Da so pa take ljudske šole le tedaj mogoče, ako so plače na tak način ure-

— Zdaj, zdaj ga porinejo... izpusté, reče Straton.

— Ali kako pride to stran? Led se tako poriva... pravim jaz.

— To je ravno prava umetnost. Z drogom se bode pač poganjaj dalje, kako pač drugače? Za ledene ploče pa se bode oprijemal s čavljem konec droga, kaj pak!

Naposled sname Ivan Alekséjevič — dobro smo videli — svojo kapo, ki je bila ravno tistega kroja, kakor Stratonova, in se začne prekrižavati. Na onem bregu snamejo vsi svoje šapke in kape, in tudi med nami pričnó se prekrižavati.

Sod po tihoma zdrzne od brega v vodo, pogrezne se za polovico in tako tudi ostane: bolj nizko se ni več potapljal. „Brat Ivan“ sedi vrhu njega, do kolena v vodi. V rokah drži drog s čavljem, štiri lakte dolg.

— Svét, svét... šepetá Straton in vrti kapo v rokah. V gruči nastane smrtna tišina, prav kakor bi bilo vse pomrlo.

(Konec prihodnjíc.)

jene, je samo ob sebi umevno; kako pa je pri nas na Kranjskem?

Vsak učitelj, spolnivši svoj izpit sposobnosti, skuša priti na jedno ali dvorazredno ljudsko šolo, kjer ima zraven enako visoke plače kakor na četverorazrednicah, prosto stanovanje in kot organist gotov postransk zaslužek. Ne samo da je s tem rešen morda bolj ali manj sitnega nadučitelja, rešen je dražega življenja po večjih krajih, in ni mu treba posebno dobre obleke, in poleg tega si pridobi, kakor uže rečeno, prosto stanovanje in službo organista. Za četverorazrednice ostanejo potem le oni učitelji, kateri komaj čakajo, da dospejo na kako jednorazrednico, ali ki so si morda po naključbi kak stalen postransk zaslužek zadobili, ali kateri nevešči orgljanju na taki šoli ostati morajo in pa ženske učiteljske moči. Te ljudske šole tedaj, katere bi vendar morale imeti najboljše, najspretnostne in najmarljivejše učitelje uže zaradi tega, ker neposredno pripravljajo tudi učence za srednje šole, imajo le one učiteljske moči, ki si razven nadučitelja drugam ne morejo pomagati. Kako žalostno življenje imajo ti učitelji, vidi se uže iz tega, da se vsi zaporedoma pritožujejo zaradi premajhnih plač in ni čuda, kajti, če uradniki s svojo tri- ali štirikrat večjo plačo težko izhajajo, če nadučitelj, kateri ima gotovo še enkrat toliko dohodkov, vedno tarna, kako naj potem plača zadostuje za revnega tretjega in četrtega učitelja v teh krajih, kako naj on pošteno izhaja in s kakim veseljem naj svoj poklic izvršuje, če ne vidi boljše prihodnosti!

Skraini čas bi bil za blagor ljudskega šolstva, za blagor učiteljstva na četverorazrednicah in za blagor civilnega občinstva, da se paragraf 39. postave z 9. marca 1879 vsaj v toliko spremeni, da bode 10 % ali 16 % učiteljstva dobivalo plačo I. razreda, da bode *modus* enako urejen, kakor v drugih kronovinah. To so opravičene želje učiteljstva četverorazrednic na Kranjskem, koje tudi opravičenega zaslušanja nujno prosijo!

Razne vesti.

— (Graf Grünne.) V nedeljo zjutraj je prominul v Badenu pri Dunaji mož, ki je nekdanj imel jako mnogo vpliva in deloval v najvišjih stopinjah državnega dostojanstva, general kavalrije grof Karel Grünne. Pokojni je bil rojen l. 1808 na Dunaji. Stopil je v vojaško službo, kjer ga nahajamo l. 1843 uže kot obrista. L. 1850 postal je feldmaršal-lajtenant, prvi general-adjutant in predstojnik vojaške kancelije. Na tej stopinji so ga prištevali k najbolj vplivnim dostojanstvenikom državnim; vender so morebiti nekoliko pretirali njegove korake in mu pripisovali vpliv na reči, pri katerih on pač ni mnogo sodeloval. Po laško-francoski vojni l. 1859 je odstopil in od tedaj se je njegovo ime le malokdaj čulo. Pred dobrim letom pisali so zopet o njem, ko je bil poklican v gosposko zbornico. Bolehal je uže dolgo. Oženjen je bil z grofico Karolino Trauttmansdorffovo in zapuščal dva sina in tri hčerke.

— (Danijel v — medvedovem brlogu.) V pariškem „Jardin des Plantes“ pripetila se je 10. junija sledeča zgodba: Nek delavec je slonel na ograji, ki je narejena krog jame, v kateri imajo žive medvede, kar zgubi mož ravnotežje in pade med zveri! Priletel je na glavo in zgubil takoj zavest. Ko ga zapazi velik medved, se mu približa in začne lizati kri, ki mu je tekla iz rane na glavi. Vsled tega se mož iz omedlevice prebudi in sedaj se začne strašen boj med človekom in razjarjenim medvedom. Krik prestrašene množice gledalcev je divjo zver še bolj razkačil, in vbogi delavec bi bil zgubljen, ko bi ne bili prihiteli čuvaji in z železnimi palicami odgnali medveda, moža pa na vrvi potegnili iz zverinjaka. Hudo ranjenega so prenesli v bolnico.

— (Nove žveplenke.) „Ste li videli uže nove žveplenke?“ — „Ne še!“ (Prašalec mu jih dá nekoliko.) „No jaz ne vidim nič novega na njih.“ — „Kako to da ne? Kaj ne vidite, da nove imajo glavice zdolej, stare so jih imele pa zgorej.“

— (Vestni.) Mož dé ženi: „Leja, veš kaj, jutri je post; namestu dvanajst cmokov mi jih naredi pa deset, le malo večí naj bodo kakor sicer.“

Domače stvari.

— (Vrsta porotnih obravnav) v tej porotni sesiji je sledeča: 17. junija: Janez Kern hudodelstvo teške telesne poškodbe; 18. junija: Janez Osolin, hudodelstvo uboja; 19. junija: Marijana Benda, otroški umor; 19. junija: (druga obravnav) Tone Finc, hudodelstvo tatvine; 20. junija: Fran Benedik in Fran Dagarin, hudodelstvo rop; 21. junija: Lovre Slamnik, hudodelstvo uboja; 23. junija: Janez Delove, hudodelstvo uboja; 24. junija: Janez Aljančič, hudodelstvo teške telesne poškodbe; 25. junija: Janez Hribar, hudodelstvo uboja; 26. junija: Karol Treo, hudodelstvo umora; 27. junija: Fran Zadnikar, hudodelstvo teške telesne poškodbe; 27. junija (druga obravnav) Matevž Komar, hudodelstvo uboja; 28. junija: Jurij Hace, hudodelstvo uboja; 30. junija: Vincencij Cegnar, hudodelstvo rop; 1. julija: Gašpar Požar, hudodelstvo poskušane roparskega umora in hudodelstvo rop, razžaljenja Nj. veličanstva in hudodelstvo motenja vere, in 2. julija: Ferdinand Suhadobnik (urednik „Ljudskega Glasu“) in Makso Ivanetič pregrešek zoper varnost časti.

— (Ubijalec brata.) Pri prvi obravnavi porotnega sodišča včeraj bil je zatožen hudodelstva uboja 28 let star kmetski fant Jože Civha iz Kozarij pri Ljubljani. Sodišču je predsedoval nadsodnijs svetovalec g. Kapretz. Jože Civha ležal je 11. aprila t. l. zvečer na klopi pri peči v sobi. Njegov hromi brat, ki je hodil po dveh bergljah, Janez Civha, mu je nagajal, ker je bil nekoliko vinjen. Jože Civha se razsrdi, gre v kuhinjo ter vzame tolkač, s katerim se je drobila hrana za živino in vdari hromea brata Janeza Civha po glavi, tako da se je na tla zgrudil in drugi dan, 12. aprila t. l., na veliko soboto, ne da bi se zavedel, vsled prizadete rane umrl. Zatoženi Jože Civha taji, da bi bil umrlega brata z tolkačem udaril po glavi in pravi, da ga je le s klopi, na kateri je bil ubiti Janez Civha sedel, na tla sunil in da se je Janez Civha pri padcu udaril na ogelj skrinje in se tako teško poškodoval. Porotniki (načelnik g. Ferline) pa so na uboj stavljen vprašanje jednoglasno potrdili, in Jože Civha bil je obsojen na pet let teške ječe, poostrene vsak mesec s postom. Zagovornik zatoženčev bil je odvetnik g. dr. Ahazhizh.

— (Novomašniki.) Meseca julija bode 16 teologov mašnikov posvečenih, in sicer iz 3. letnika gg. Adamič Andrej, Bernik Valentin, Elbert Sebastijan, Lesjak Anton, Novak Josip in Petrič Anton; iz 4. letnika gg. Demšar Fran, Dobnikar Ivan, Ilovski Albin, Kušar Fran, Mrak Matej, Pokoren Jakob, Porubski Josip, Sitar Matevž, Strnad Ivan, Zavodnik Feliks.

— (Vozarenje po trottoiru) z ročnim vozičkom, jako sitno pešcem, se je zopet vdomačilo, dasi ga je mestni magistrat strogo prepovedal. Včeraj je vozil A. J. pri Slonu po trottoiru in policaj ga je opomnil, naj se umakne. Toda A. J. začel je policaja z raznimi psovskami zmerjati, češ, da on je *Stadtkind* in njemu je vse dovoljeno. Sedaj se bo imel zagovarjati zaradi razžaljenja straže pri sodnji.

— (Ukradel je) v Fužinah pri Delnicah na Hrvatskem krojaški pomočnik Ivan Prepeluh, rodом Ljubljčan, Nikoli Kučanu iz zaprte omare 200 gld., spravljanih v dveh listnicah, ter jo potem popihal. Hrvatska sodnija ga sedaj išče.

— (Heinrich Heine), ki je izneveril precejšno svoto na pošti belopeški, si ni pognal svinčenke v srce, kakor so sodili nekateri. Včeraj so ga prijeli v Hamburgu, ko je ravno hotel stopiti na parobrod in se peljati v — Ameriko.

— (Občinske volitve.) Pri občinski volitvi v občini Lužarje (okraj kočevski) bil je 11. t. m. posestnik Josip Gruden voljen za župana, posestnika France Adamič in Tone Zakrajšek pa za občinska svetovalca. — Pri občinski volitvi v Črnomlju bili so 11. t. m. voljeni v mestni zastop: Gospodje Fr. Šusteršič kot župan, Al. Fabian, Fr. Benčič, Fr. Wardjan pa kot občinski svetovalci. Čestitamo narodni občini!

— (Tatvine.) 8. t. m. je bilo kočarju Jakobu P. iz Prapretnice (okraj novomeški) vkradeno iz zaprtega stanovanja nekaj svinjine in slanine,

nekaj ječmena in prosa, v skupni vrednosti 7 gl. 30 kr. — Posesniku Antonu S. iz Stare Gore so odnesli 3 mernike krompirja iz skednja in posestniku Josipu N. od ravno tam iz zaprte kleti kacij 5 mernikov krompirja in nekaj zelja. Poizvedanja so pokazala, da je te tatvine izvršila kočarica Ana Turk s pomočjo svojega 20letnega sina. Oba je žandarmerija prišla in odvedla v zapor. — V noči med 12. in 13. t. m. kradli so v Vnanji Gorici nepoznani lopovi; pri posestnici Jeri Kl. so vzeli hlapcu iz zaprte škrinje dokaj obleke, spečemu fantu Janezu M. čevlje, hlapcu Ant. Zd. nekaj obleke in hlapcu Jakobu A. tudi obleko. Kedo se je preskrbel s toliko zalogo obleke, do sedaj še ni znano; pač je moral biti kak domač človek, ki je natanko poznal vse okoliščine in prostore.

— (Surovost.) Poročali smo bili svojim čitateljem, da so metali 8. t. m. surovi fantalini kamenje na sodnijsko komisijo, ki se je peljala skozi Vodice (okraj kamniški). Sedaj se je posrečilo zvedeti imena napadalcev; dva imajo uže v pesteh, drugi pa so jo pobegnili, a upati je, da jih kmalu zasačijo.

— (Požarna kronika.) Dne 13. t. m. je nastal ogenj za lesenim hlevom posestnika Jos. T. iz Čužnje Vasi (občina Trebeljevo). Iskre so šinile iz kupa slame, ki je ležal za hlevom. Kdo je zanel, ni še znano. Ljudje so vztrajno gasili, in temu se je zahvaliti, da ni pogorela vsa vas. Omejili so ogenj in zato je požar pokončal samo omejen hlev. Škode je 210 gl. Lastnik ni bil za varovan.

— (Zgodovine slovanske literature) od Pipina in Spasovića izšel je sedaj v nemški prestavi II. zvezek. Prevod preskrbuje iz ruskega Traugott Pech. V omenjenem zvezku se nahaja slovstvo Čehov, Slovakov in Lužičkih Srbov. Vrh tega je pridejan register, s katerim je delo dovršeno. To lepo knjigo priporočamo vsem prijateljem slovanskega slovstva. Dobi se v Ljubljani pri Kleinmayru in Bambergu.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 17. junija. „Fremdenblatt“ proglasa vest, da je baron Calice, avstrijski poslanik v Carigradu, odzvan s svojega mesta, za po vsem neutemeljeno.

Budimpešta, 17. junija. Do sedaj je izvoljenih 201 liberalcev, 53 pristašev zmerne opozicije, 61 nezavisnjakov, 17 antisemitov, 12 narodnih in 10 brez posebne stranke.

Trst, 17. jun. Velika nesreča se je pripetila opoludne; nova hiša se je zrušila; več delavcev je posutih.

Niš, 17. junija. Vést, da je skupščina v tajni seji sklenila mobilizacijo, je po polnem izmišljena; ravno tako govorica o koncentraciji srbske vojske na bolgarski meji. V zadnjem času se sploh nobena sprememba ni vršila gledé srbskih posadk.

Budimpešta, 16. junija. Do sedaj je voljenih: 182 liberalcev, 51 zmernih opozicijonalcev, 57 neodvisnih, 14 antisemitov, 12 narodnostnih, 10 „divjakov“.

Zagreb, 16. junija. (Deželni sabor.) Adresna debata se nadaljuje. Sermage pravi, da hoče opozicija boj z Ogersko podaljšati, a narodna stranka ga hoče dokončati. To namerava tudi Kušević amendent. Govornik želi, da bi se nagodbeni zakon na obeh straneh spolnjeval. Hrvatski pomirljivost lepše pristuje. Starčevićanci razširjajo s svojo agitacijo socijalistične ideje. Če se je dogodilo kaj nekonstitucionalnega, naj se v saboru v krotki obliki protestuje. Srb Dimitrijević ugovarja napadom Vojnovičevim in poudarja, da so Srbi pomagali Mažuraniču, da je postal ban. Zato so jih pa zatirali; sedaj hočejo svoje pravice. Nikdo ne sme dvojiti o njihovem patriotizmu. Starčevićanec Barčić govori jako razžaljeno; potem se oglasi Subotić za Kuševićev predlog.

Zagreb, 16. junija. Ko je zapustila opozicija „divjaki“ vred svoje prostore, je sabor jednoglasno sprejel amendent Kuševićev, ki se protivi vstanovitvenju komisarijata in

vsaki jednostranski razlagi nagodbenega zakona in ki zahteva sklicanje regnikolarne deputacije.

Rim, 16. junija. „Moniteur“ javlja, da je italijanska policija vsled poročil angleške policije svetovala vaticanu, da naj straži notranje prostore sv. Petra cerkve. Stražniki krog vaticana so se zdato pomnožili.

London, 16. junija. Vojaki Mahdijevi so samo 8 dnij oddaljeni od Koroskega; na poti zadevajo le na malo število nezanesljivih egiptovskih vojakov. Invazija v pravi Egiptet je verjetna.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 17. junija.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.40
„ „ „ srebro	81.30
Zlata renta	102.10
5% avstr. renta	95.70
Delnice narodne banke	858.—
Kreditne delnice	309.20
London 10 lir sterling	121.90
20 frankovec	9.67
Cekini c. kr.	5.76
100 drž. mark	59.50

Uradni glasnik

z dne 17. junija.

Naprava novih zemljiških knjig: Pri c. kr. okr. sodnji v Postojni za katastersko občino Sevece, poizvedbe dne 25. junija t. l.

Eks. javne dražbe: V Litiji posestvo Jan. Sončarja z Kresniškega Vrha (2360 gold.) dne 2. julija, 1. avgusta in 2. septembra; posestvo Fr. Kokalja iz Kresnic (1142 gold.) dne 2. julija, 1. avgusta in 2. septembra. — V Vipavi zemljišča Fr. Kopatina iz St. Vida (1580 gold.) dne 15. julija, 16. avgusta in 16. septembra. — V Kočevji polovica zemljišča Magdal. Stampflove iz Dol. Vecenbaha dne 9. julija, 13. avgusta in 10. septembra; zemljišče Fr. Hutterja iz Römergrunda (300 gold.) dne 25. jun., 23. jul. in 27. avgusta. — V Logatcu posestvo Marije Logarjeve iz Gor. Vasi (7270 gold.) dne 10. julija (prenos 3. naroka.)

Tuji.

Dne 15. junija.

Pri Maliči: Pokorny in Karner, trg. popotnika, z Dunaja. — pl. Schivitzhofen, c. kr. namestn. svetnik, in Gradca. — Margoni, trg. potovalec iz Feldkirchna. — Salamon s soprogo iz Libereca.

Pri Slonu: Morain, trgovec, s soprogo, in Reinek, trgovec, s soprogo, z Dunaja. — Müller z rodbino, iz Schönlinde. — Gölsch, trgovec, iz Novega Sada. — Milic, klepar, s sestro iz Hinterberga. — Treo, c. kr. poštar, iz Litije. — Levč, posestnik, iz Dola. — Jagodić, hči krčmarja, iz Šmarja.

Pri Tavčarji: Dr. Gattnar, c. kr. rud. komisar, s soprogo, iz Celja. — Krifka, zasebnica, iz Celovca. Pri Avstr. carji: Aumann, c. kr. davkarski uradnik, iz Krškega. — Goričeg in Huba, šivilji, in Pelc, kuharica, iz Celja.

Umrli so:

Dne 16. junija. Anton Gerden, sin delavca, 16 dnij, Sv. Petra cesta št. 83, oslabljenje.

V bolnici:

Dne 13. junija. Jakob Jarc, delavec, 43 l., jetika.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo. krina v mm
16. junija	7. zjutraj	730.49	+14.1	zpd. sl.	dež	26.0
	2. pop.	732.01	+13.2	jzpd. sl.	dež	
	9. zvečer	731.61	+10.6	szpd. sl.	obl.	dež

Omarine napise

za trgovce

imata vedno v zalogi

Kleinmayr & Bamberg

Kongresni trg.

Zahvala.

Vsemu p. n. občinstvu, katero je včeraj popoldne blagovolilo našega nepozabnega sina, oziroma brata in svaka, posestnika v Zabočevem, gospoda

Gašparja Škerl-a

umrlega v 21. letu svoje dobe dne 13. junija t. l., spremiti k zadnjemu počitku na pokopališče borovniško, kakor tudi vsem p. n. pokloniteljem prekrasnih vencev, izrekamo podpisani, globoko po izgubi tej užalosteni, našo najtoplejšo in preiskreno srčno zahvalo.

V Zabočevem dne 16. junija 1884.

Marijana Škerl, mati.

Jakob Medén, Mijo Arko, svaka.

Marija Medén, Ivanka Arko, Marija Ana Škerl, sestre.

Javna zahvala

vsem tistim p. n., kateri so za omislitev spominske plošče rajncemu Matiji Vrtovcu kaj darovali, kakor tudi vsem tistim p. n., kateri so k povzdigi slavnosti razkritja spominske plošče, bodi-si ščem god kaj doprinesli, izrekam po tej poti v imeni celega osnovalnega odbora za omislitev spominske plošče in dotične slavnosti najtoplejšo zahvalo.

Na Slapu dne 16. junija 1884.

R. Doléno,

(55)

načelnik osnovalnega odbora.

Jurij s Pušo

šaljivi list

izhaja po dvakrat na mesec v Trstu. Naročnina mu je do konca leta 1 gl. 50 kr. in naj se pošilja pod naslovom:

Ivan Dolinar

tiskarna Amati, Trst.

Pri

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg

v Ljubljani

se dobivajo vedno vse

knjige društva sv. Mohorja

in tudi sledeče knjige:

Cimperman, Pesni. 60 kr.

Decker, Fizika in kemija. 70 kr.

Filipovič, Kraljevič Marko u narodnih pjesmah. 90 kr.

Haderlap, Tisoč in ena noč. V snopičih po 20 kr.

Kačič-Mlošič, Razgovor ugodni naroda slovinsk. 1 gl. 20 kr.

Klaič, Lehrsang der kroatischen Sprache, I., II. Theil sammt Schlüssel. 1 gl. 28 kr.

— Kroatischer Dolmetscher, 60 kr.

Kosec, Krščansko-katoliško pravoslovje. 1 gl. 20 kr.

Lapajne, Fizika za ljudske šole. 25 kr.

Orožen Val., Spisi. 60 kr.

Padar, Zakon in žena. 40 kr.

Praprotnik, Mali šolski besednjak. 4. natis. Vezen 85 kr.

— Slovenski spisovnik. Svetovalec v vseh pisarskih opravilih. Vez. 90 kr.

Razlag J. R., dr., Pesmarica. 60 kr., vez. 80 kr.

Slomšek A. M., Zbrani spisi. I. knjiga: Pesni. 90 kr.

— Zbrani spisi. II. knjiga: Basni, prilike in povesti. 1 gl. 20 kr.

— III. knjiga: Životopisi. 1 gl. 30 kr.

Šmid Kristof, Spisi. 3 zvezki po 40 kr.

Tomšič, Dragoljubci. 45 kr.

— Peter Rokodelič. Vez. 45 kr.

Vraz Stanko, Izabrane pjesme. 1 gl. 80 kr., elegantno v platno vezane s zlatim obrezkom 3 gl.

Žnidaršič J., Nauk o desetnih (decimalnih) razlomkih pri računih z novo mero in vago. 60 kr.